

סטרומה

(Struma). ספינת-מעפילים. בדצמבר 1941 עלו בנמל קונסטנצה (Constanta) שברומניה 769 יהודים על סיפונה של אסדה ישנה להובלת בקר, שתפוסתה 180 טון, כדי להעפיל לארץ-ישראל. הצפיפות בספינה היתה קשה ולא היו בה אמצעי תברואה ובטיחות. האונייה יצאה לדרכה כחצי שנה אחרי ראשית הטבח ביהודי בוקובינה ובסרביה, בעת שהקהילה היהודית ברומניה חיפשה דרכים להתמודד עם המציאות החדשה. תוכניתם של נוסעי הספינה היתה להגיע לקושטא ושם לקבל אשרות כניסה לארץ-ישראל. כבר בראשית ההפלגה התברר שמכונות הספינה כמעט שאינן פועלות, ובמאמץ רב הגיעה לנמל קושטא. שם התברר שהמארגנים, אנשים פרטיים וחברים לשעבר במשרד העלייה של הרוויזיוניסטים, הונו את העולים, ולא נמצאו בשבילם אשרות הכניסה שהובטחו. עשרה שבועות היו העולים כלואים בספינה, באיזור המיועד לאוניות בבידוד, ומצבם הלך והחמיר. הם ניסו להתקין את הספינה להמשך ההפלגה, אך נתקלו בקשיים רבים. נעשו מאמצים רבים לשכנע את הבריטים להתיר את כניסתם של העולים לארץ-ישראל על חשבון מכסת העלייה המותרת. אך לשווא. ממשלת תורכיה דחתה בתוקף את הבקשה להעביר את העולים, עד שתוסדר עלייתם, למחנה זמני שימומן בידי ארגונים יהודיים. ביום 23 בפברואר 1942 גררה משטרת החופים התורכית, על אף התנגדות המעפילים, את הספינה אל הים הפתוח בלי מים, מזון ודלק. כעבור שעות אחדות טובעה ס', כנראה בשגגה, בטורפדו של צוללת סובייטית. רק אחד מנוסעיה ניצל. טביעת ס' עוררה גל מחאות וביקורת על מדיניותה של ממשלת בריטניה, והחריפה עד מאוד את היחסים בין הנציב העליון מקמייקל, שהיה המתנגד העיקש ביותר למתן רשיונות עלייה למעפילי ס', ובין הנהלת הסוכנות. הבריטים, שחששו מאסון טביעה נוסף, חזרו בהם ממדיניות הגירוש של מעפילים שהגיעו לארץ-ישראל ושיחררו את הפליטים שנמצאו במעצר בעתלית וחיכו לגירושם (עליה ב').